

Nummer 11 2023

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

Svensk ekonomi i
lågkonjunktur

Tjänstepriserna ökar på
export- och importmarknaden

KPI har många strängar
på sin lyra

SCB

Innehåll

Månadsöversikt september 2023	3
Läget i ekonomin	4
Svensk ekonomi i lågkonjunktur.....	4
Fördjupning	9
Tjänstepriserna ökar på export- och importmarknaden.....	9
Fördjupning	14
KPI har många strängar på sin lyra	14
Internationell utblick	20
Ökande tjänstepriser håller upp inflationen.....	20
Indikatorer för Sverige, EU och USA	21

Om Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv

Det huvudsakliga målet med tidskriften är att ge en helhetsbild över ekonomin utifrån den ekonomiska statistiken. Detta kompletteras med fördjupningar inom olika områden samt en internationell utblick.

Publicering sker månadsvis, med ett uppehåll i juli.

Vi tar gärna emot synpunkter och kan hjälpa till med att ta fram data vid behov. Kontakta oss via e-post på ekstat@scb.se.

[SCB:s konjunkturklocka finns här](#). Den ger en interaktiv presentation av konjunkturläget och riktningen i den svenska ekonomin.

Fler diagram med [konjunkturindikatorer finns här](#).

Månadsöversikt september 2023

Indikatorer	Jämfört med föregående månad (procent) ¹⁾	Jämfört med motsvarande månad föreg år (procent) ²⁾	Jämfört med föregående månad	Jämfört med motsvarande månad föreg år
BNP-indikator månad	-0,5	-3,0	⊖	⊖
Näringsliv				
Näringslivets produktion	0,4	-1,4	⊕	⊖
Industrins produktion	0,6	1,9	⊕	⊕
Industrins ordergång	4,2	3,6	⊕	⊕
Tjänsteproduktion	0,2	-1,0	●	⊖
Handel och konsumtion				
Hushållens konsumtion	-0,5	-0,7	⊖	⊖
Detaljhandelns försäljning	-1,4	-3,8	⊖	⊖
Utrikeshandel				
Varuexport ³⁾	1,6	2,6	⊕	⊕
Varuimport ³⁾	1,3	1,3	⊕	⊕
Priser				
Konsumentpriser (KPIF)	0,4	4,0	⊕	⊕
Producentpriser	1,8	-4,6	⊕	⊖
Arbetsmarknad				
Sysselsättningsgrad ⁴⁾	0,0	0,5	●	⊕
Arbetslöshetsstalet ⁵⁾	0,1	1,2	●	⊖
Arbetade timmar ⁶⁾	0,0	-0,8	●	⊖

1) Kalenderkorrigerat och säsongrensat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

2) Kalenderkorrigerat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

3) Löpande priser, okorrigerat. Månadsförändring avser trend.

4) Sysselsättning som andel av befolkningen 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden.

5) Arbetslöshet som andel av arbetskraften 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden. Symboler anges med omvänt tecken.

6) Arbetade timmar 15–74 år (inklusive sysselsatta utomlands). Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på kalenderkorrigerade data.

Symbolerna betyder:

⊕ Ökning (Förändringstal högre än 0,2 procent)

● Oförändrat (Förändringstal -0,2–0,2 procent)

⊖ Minskning (Förändringstal lägre än -0,2 procent)

Läget i ekonomin

Svensk ekonomi i lågkonjunktur

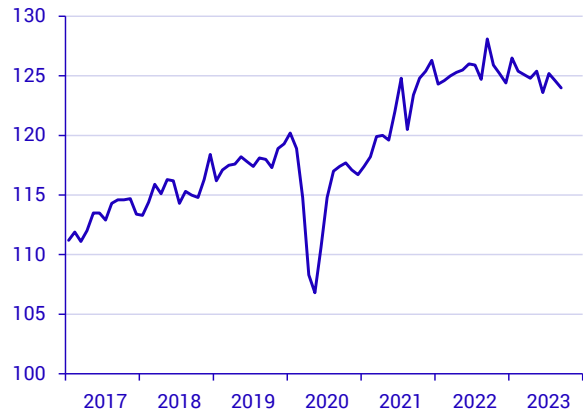
Den svenska ekonomin krymper och SCB:s konjunkturklocka visar att det råder lågkonjunktur. Att företagen stramar åt börjar märkas allt mer på arbetsmarknaden. Arbetslösheten ökar och antalet arbetade timmar i ekonomin minskar. Försäljningen i detaljhandeln föll på nytt i september efter att nedgången avstannat under sommaren.

Efter ett starkare juli mattades aktiviteten i den svenska ekonomin av i augusti och september då den månadsvisa BNP-indikatorn sjönk. Rörelserna har varit relativt små och trenden har varit mer eller mindre sidledes de senaste två åren. BNP-indikatorn låg under det tredje kvartalet i nivå med det andra kvartalet. I årstakt var dock BNP lägre både andra och tredje kvartalet 2023 än motsvarande kvartal 2022, enligt preliminära beräkningar.

”Aktiviteten i den svenska ekonomin mattades av i augusti och september då den månadsvisa BNP-indikatorn sjönk”

Svagare svensk ekonomi

Månadsvisa BNP-indikatorn. Index 2011=100, säsonggrenade värden

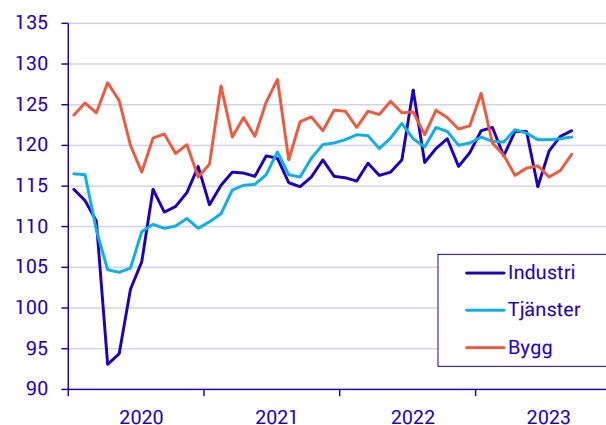
Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Tjänsteproduktionen på samma nivå i över ett år

Produktionen i näringslivet steg något både i augusti och september. Produktionen ligger dock fortsatt under nivån för 2022. Industrin återhämtade sig under augusti och september från fallet i juli medan tjänsteföretagen legat på samma nivå i över ett år. Produktionen inom byggbranschen hölls uppe under pandemin, men föll i början av 2023. I september vände dock byggproduktionen upp något.

Produktionen i byggbranschen steg svagt i september

Produktionen i näringslivet. Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Läkemedelsindustrin har tappat fart efter en stark tillväxtperiod under de senaste åren medan maskinindustrin vänt upp de senaste månaderna efter fallet i juni. Även motorfordonsindustrin går relativt bra och ligger i nivå med 2018 och 2019.

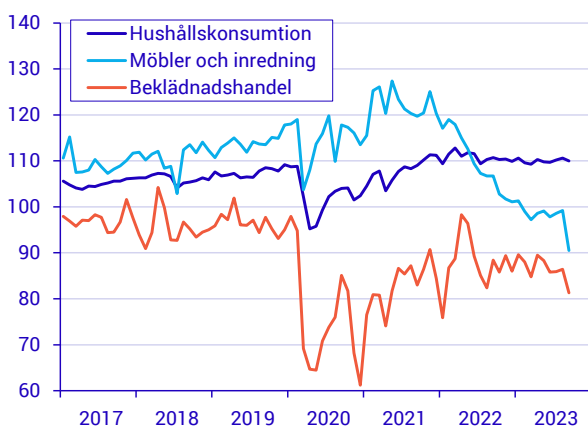
Träindustrin, som fallit kraftigt efter pandemin, har vänt upp något efter juli. Produktionsvolymen är dock fortfarande klart lägre än innan pandemin. Partihandeln och detaljhandeln är fortsatt sänken för tjänsteproduktionen medan IT-företagen går fortsatt starkt.

Svag hushållskonsumtion

Medan möbler och inredning hade en ökad efterfrågan under pandemin föll klädförsäljningen när vi stannade på hemmakontoret. Sedan slutet av 2020 har konsumtionen av möbler och inredning fallit och klädhandeln ökat. I september 2023 syns dock ett tydligt fall för båda branscherna.

Konsumtionen av kläder och möbler föll

Hushållens konsumtionsindikator. Index 2015=100, säsongrensade månadsvärden

Källa: Omsättning inom tjänstesektorn (SCB)

Sammantaget tuffar hushållskonsumtionen på och har legat på ungefär samma nivå under hela 2022 och 2023. Det som främst höll upp konsumtionen i september var branschgruppen transporter och motorfordonshandel där försäljning av bilar är en stor post. Hotell och restaurang som drabbades hårt under pandemin har återhämtat sig och ligger strax över nivån före pandemin. I augusti föll konsumtionen inom hotell och restaurang efter ett starkt andra kvartal och var oförändrad i september.

Sällanköpsvaruhandeln viker

Sällanköpsvaruhandeln såg ett litet uppsving under de regniga semestermånaderna i juli och augusti. I september föll dock försäljningen av sällanköpsvaror med närmare 3 procent jämfört med augusti, vilket drog ner detaljhandeln totalt. Sett i ett längre perspektiv har försäljningsfallet som inföll under

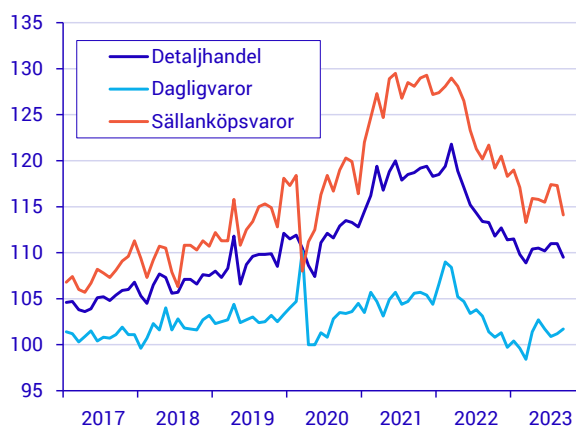
2022 stannat av. Försäljningsnivån i volym, det vill säga rensat för prisförändringar, har legat still under 2023 och på samma nivå som under pandemiåret 2020.

"I september föll försäljningen av sällanköpsvaror med närmare 3 procent"

Sedan uppsvinget i april och maj har dagligvaruhandeln gått något svagare. September visar en ökning på 0,5 procent från augusti.

Nedgång inom sällanköpsvaruhandeln i september

Försäljningsvolym inom detaljhandeln, index 2015=100, säsongrensade månadsvärden

Källa: Omsättning inom tjänstesektorn (SCB)

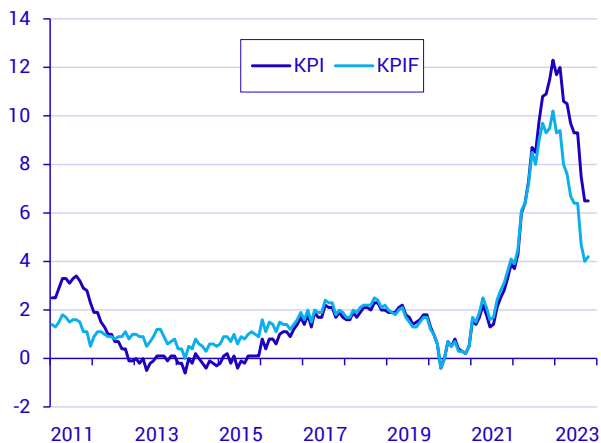
Inflationen kvar på fortsatt hög nivå

ECB valde i slutet på oktober att lämna styrräntorna oförändrade efter en inflationsnedgång i september. Riksbanken höjde styrräntan i slutet på september och kommer med sitt nästa penningpolitiska besked den 23 november. Den svenska styrräntan ligger nu på 4,0 procent, en kraftig ökning från nollräntepolitiken fram till maj i fjol.

KPIF, inflationen exklusive ränteförändringar, föll från 10,2 procent i december 2022 till 4,0 procent i september 2023. Det följdes av en svag ökning till 4,2 procent i oktober. Inklusivt ränteförändringarna låg KPI både i september och oktober på 6,5 procent. Att inflationstakten inte sjönk ytterligare i oktober kan främst förklaras av att de sjunkande elpriserna inte bidrog lika mycket som tidigare. Elpriserna steg något mellan september och oktober men är fortsatt mycket lägre än för ett år sedan.

Inflationen oförändrad i oktober

Inflationstakten. Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

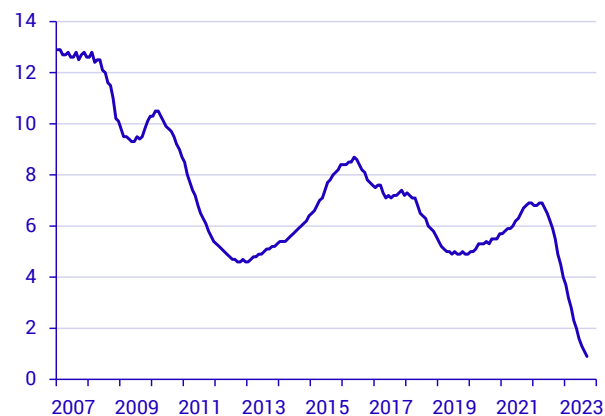
Det som drev inflationsökningarna i början av 2021 var energipriserna. Ett år senare följde prisuppgångar på varor. Övriga produkter kom smygande under 2022. I år har prisökningarna varit lägre än i fjol, men fortsatt långt över långsiktig trend. Undantaget är energipriserna som fallit som en sten sista året.

Högre bolåneräntor dämpar utlåningen

De höga styrräntorna har drivit upp hushållens bolåneräntor. Hushållens nya och omförhandlade bolåneräntor låg i september på i genomsnitt 4,65 procent, en ökning med 0,1 procentenhet sedan augusti och 1,6 procentenheter sedan september i fjol.

Tillväxten i hushållens bostadslån nära noll

Hushållens bostadslån. Årlig tillväxttakt, procent

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

De högre räntekostnaderna har bromsat tillväxten av hushållens bostadslån vilka fallit kraftigt, från en tillväxt på 6,9 procent i årstakt i april i fjol till betydligt svagare 0,9 procent i september 2023.

”De högre räntekostnaderna har bromsat tillväxten av hushållens bostadslån”

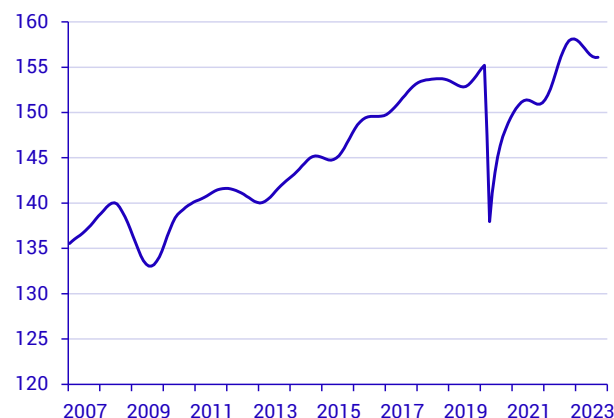
Sedan slutet av 2021 har den svenska kronan försvagats betydligt mot andra valutor enligt Riksbankens KIX-index. Det innebär att det har blivit dyrare för svenskar att semestra utomlands. Ändå visar Visit Swedens undersökning att fler svenskar har varit utomlands mellan april och augusti 2023 än under samma period 2022.

Svagare arbetsmarknad

Arbetsmarknaden fortsätter att försvagas. Trenden för antalet arbetade timmar, som brukar påverkas tidigare i konjunkturedgång än arbetslöshet och sysselsättning, har pekat nedåt de senaste 12 månaderna. Arbetslösheten ökade både i augusti och september.

Antalet arbetade timmar sjunker

Antalet arbetade timmar i miljoner, i genomsnitt per vecka. Samtliga sysselsatta, 15–74 år. Säsongrensade och utjämnade värden

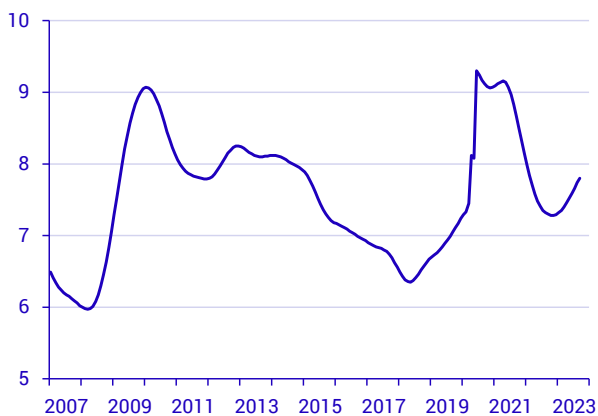

Källa: Arbetskraftsundersökningarna (SCB)

I Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer för näringslivet uppger samtliga sektorer att antalet anställda minskat de senaste tre månaderna, inte minst inom bygg- och anläggningsverksamhet.

Arbetslösheten stiger

Arbetslöshet. Procentuell andel arbetslösa av arbetskraften, 15–74 år (inkl. heltidsstuderande som sökt arbete). Säsongsrensade och utjämnade månadsvärden

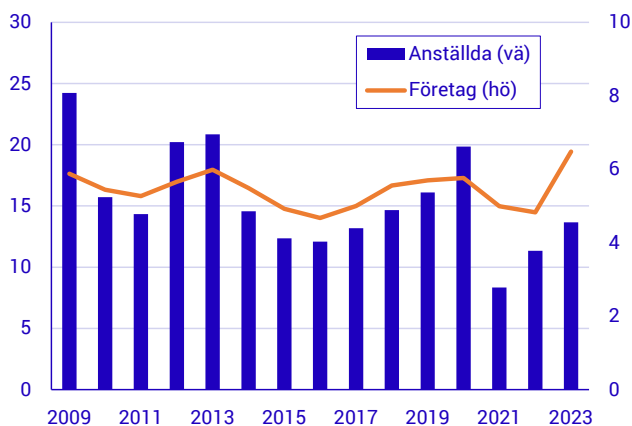
Källa: Arbetskraftsundersökningarna (SCB)

Antalet konkurser ökar

Den dämpade efterfrågan påverkar företagets lönsamhet och antalet företagskonkurser beslutade i tingsrätt har ökat och låg högre varje enskild månad under januari till och med september 2023 än motsvarande period 2022. Under de tre första kvartalen 2023 försattes 6 477 företag i konkurs. Det drabbade 13 670 anställda. Antalet företag försatta i konkurs 2023 är det högsta sedan tidserien startade 2009. Antalet anställda som drabbats är dock lägre än genomsnittet för perioden vilket indikerar att de mindre företagen drabbats hårdare än normalt.

Antal företagskonkurser stiger

Antal företagskonkurser respektive antalet anställda drabbade av konkurser januari-september, tusental

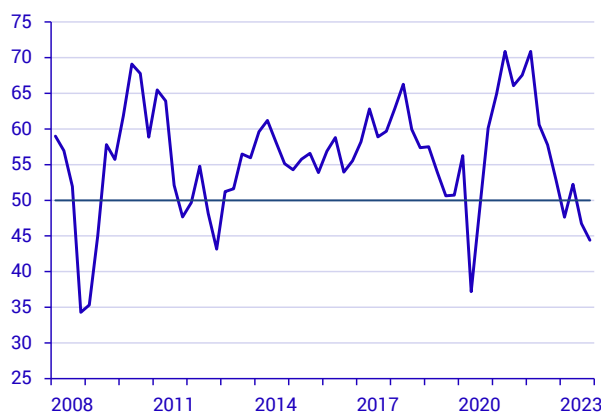
Källa: Konkurser och offentliga ackord (SCB)

Dystra exportchefer

Exportchefsindex (EMI), som SCB tar fram på uppdrag av Business Sweden, sjönk ytterligare fjärde kvartalet 2023. EMI ligger för andra kvartalet i rad under 50-strecket, vilket utgör skiljelinjen mellan uppgång och nedgång. Fjärde kvartalet var det framförallt en svagare nulägesbedömning som låg bakom nedgången. Prognoserna visar dessutom att exportföretagen inte räknar med någon uppgång under det kommande kvartalet.

Exportcheferna ser dystert på nuläge och framtid

Exportchefsindex, EMI totalt. Diffusionsindex där 50 är neutralt

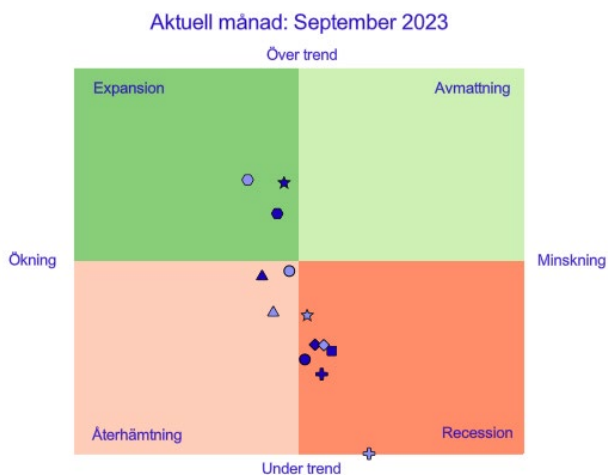
Källa: Exportchefsindex (SCB och Business Sweden)

Lågkonjunktur enligt konjunkturklockan

I SCB:s konjunkturklocka befinner sig tio av tretton indikatorer i september under långsiktig trend. Merparten av indikatorerna ligger ännu i recessionsfasen. Sedan augusti har flera indikatorer rört sig något närmare återhämtningsfasen. Konjunkturklockan visar en tydlig bild av att svensk ekonomi befinner sig i en lågkonjunktur. Dystrast är fortsatt indikatorn för detaljhandeln med sällanköpsvaror.

”Merparten av indikatorerna ligger fortsatt i recessionsfasen”

Flera indikatorer långt under långsiktig trend

- A1 – BNP-indikator månad
- B1 – Näringslivets produktion
- ⊕ C1 – Hushållens konsumtion
- D1 – Nyregistrerade personbilar
- ▲ E1 – Varuexport
- ★ F1 – Sysselsättning
- ◆ G1 – Näringslivets efterfrågan
- A2 – BNP kvartal
- B2 – Industrins ordergång
- ⊕ C2 – Detaljhandel sällanköpsvaror
- D2 – Nyregistrerade lastbilar
- ▲ E2 – Varuimport
- ★ F2 – Arbetade timmar
- ◆ G2 – Hushållens konfidensindikator

Konjunkturklockan

SCB:s konjunkturklocka består av 14 ekonomiska indikatorer, varav 13 uppdateras månadsvis och en uppdateras kvartalsvis.

Konjunkturläget beräknas genom att skatta den kortsiktiga trendens avvikelse från den långsiktiga trenden.

Här kan du läsa mer om [SCB:s konjunkturklocka](#)

I [visualiseringsverktyget](#) kan man följa hur de olika indikatorerna rör sig över tid. Under en konjunkturcykel rör de sig ett varv i konjunkturklockan och passerar då fyra konjunkturfaser.

Kontaktperson: **Caroline Ahlstrand 010-479 33 33**

Fördjupning

Tjänstepriserna ökar på export- och importmarknaden

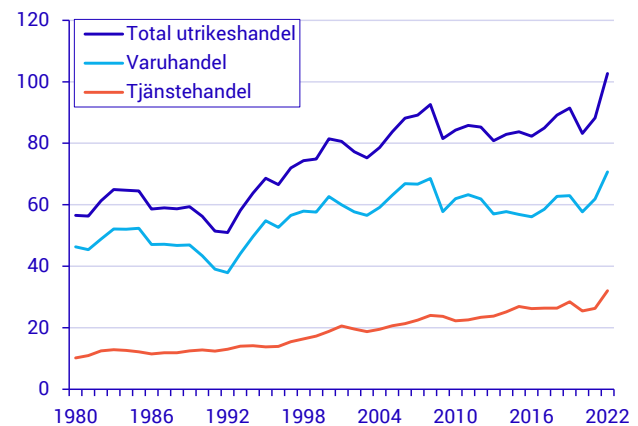
Sedan 2020 har SCB beräknat prisindex för Sveriges export och import av tjänster. Statistiken indikerar ett relativt högt pristryck på den svenska utrikeshandeln med tjänster. Artikeln redogör för vad som mäts, varför det mäts och hur utfallet ser ut.

Samhällsekonomin är i ständig utveckling. Under 1800-talet var Sverige ett jordbrukssamhälle, men har sedan dess utvecklats och är i dagsläget en samhällsekonomi där tjänsteproduktionen dominerar. De senaste decennierna har även utrikeshandeln blivit en allt viktigare komponent i den svenska ekonomin. Mätt i löpande priser har Sveriges utrikeshandel i proportion till BNP ökat från 57 procent 1980 till 103 procent 2022. Utrikeshandeln har alltså ökat snabbare än Sveriges

BNP de senaste decennierna. Utrikeshandeln sker främst med varor, men tjänstehandeln har blivit alltmer betydelsefull. Under 2022 motsvarade utrikeshandeln med tjänster 32 procent av Sveriges BNP, vilket kan jämföras mot 10 procent under 1980.

Växande tjänstehandel de senaste decennierna

Utrikeshandel (beräknat som summan av export- och importvärden) i proportion till BNP, löpande priser, procent

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

I takt med att samhället förändras uppstår nya behov av att mäta den. Därför har SCB sedan 2020 tagit fram nya prisindex för Sveriges export och import av tjänster. Indexen täcker framförallt tjänster som efterfrågas av företag och myndigheter, exempelvis transport-, konsult- och administrativa tjänster. Det huvudsakliga användningsområdet är som prisdeflateror, men indexen kan också användas för att bevaka och analysera pristrycket i tjänstesektorn.

Viktig input till beräkningarna av BNP

Den nya prisstatistiken är ett viktigt underlag för prisdeflatering. Detta innebär att nominella värden justeras med prisutvecklingen för att dela upp värdeförändringar i två komponenter; prisförändringar och volymförändringar.

Ett av indexets främsta användningsområden är som prisdeflator i nationalräkenskaperna för att beräkna BNP i fasta priser. Tidigare har fastprisberäkningen av exporterade och importerade tjänster gjorts med annat underlag. Då användes huvudsakligen producentpriser för tjänster på hemmamarknaden, konsumentprisindex och lönekostnadsindex. I takt med att prisindexen för exporterade och importerade tjänster blivit tillgängliga har

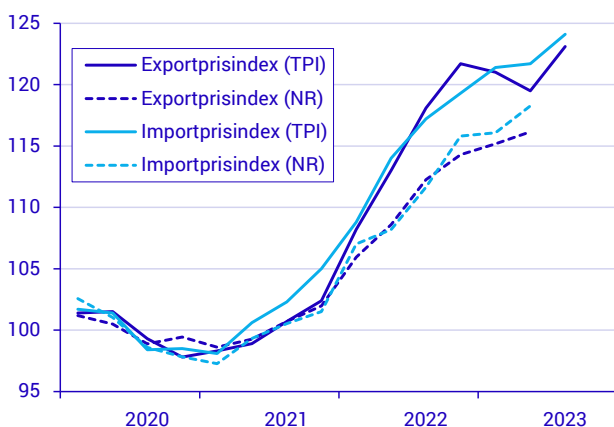
nationalräkenskaperna successivt övergått till att använda detta mer ändamålsenliga underlag.

"Privatpersoners import av tjänster täcks inte"

De nya prisindexen är dock inte heltäckande för nationalräkenskapernas behov, bland annat täcks inte privatpersoners import av tjänster i prisindexet. Detta bidrar till vissa avvikelser mellan de aggregerade prismåtten som tas fram av prisstatistiken och de som används i nationalräkenskaperna. Indexskillnaderna framträder tydligt under åren 2022 och 2023.

Vissa skillnader i prisutvecklingen mellan tjänsteprisindex och nationalräkenskaperna

Prisutveckling för export och import av tjänster enligt tjänsteprisindex (TPI) samt nationalräkenskaperna (NR), index 2020=100

Källa: Nationalräkenskaperna och Prisindex i producent- och importled (SCB). Egna beräkningar av NR:s prisindex

Det senaste tillskottet av prisindex

De nya prisindexen för utrikeshandel med tjänster, som publicerats sedan 2020, är en del av SCB:s *Prisindex i producent- och importled*. De avser att mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i producent- och importled för varor och tjänster på hemma-, export- och importmarknaderna.

Sedan 1990-talet har producentprisindex för tjänster publicerats kvartalsvis. Då täcktes en begränsad del av den inhemska tjänsteproduktionen, bland annat lokalhyror och inrikes flygresor. Allteftersom har täckningen utökats och det senaste tillskottet är tjänster på export- och importmarknaden som beskrivs i denna artikel.

"Producentprisindex för tjänster har publicerats sedan 1990-talet men täckte då endast en begränsad del av den inhemska tjänsteproduktionen"

En viktig förutsättning när täckningen utökas är att ha ett tillräckligt detaljrikt och tillförlitligt dataunderlag för att identifiera tjänsterna och dess betalningar. För den nya prisstatistiken är undersökningen *Utrikeshandel med tjänster* en central datakälla. Det underlaget redovisar omsättningen av Sveriges export och import av tjänster, vilket används för att identifiera vad, vilka och hur mycket som exporteras och importeras från och till Sverige.

Fakta: Producentprisindex för utrikeshandel med tjänster

Priset som mäts är det som företagen får

Prisuppgifterna i indexen baseras på transaktionspriser och ska reflektera de priser som företagen får betalt eller betalar. För exportmarknaden samlas priserna in från producenter som säljer tjänster till kunder utanför Sverige (första distributionsledet). Medan priser för importmarknaden avser inköpspriser från utländska producenter (första inköpsledet). Prisindexen täcker huvudsakligen transaktioner som görs mellan företag eller mellan företag och myndigheter. Exempel på insamlade priser är timpriser för konsulttjänster och pris per leverans för transporttjänster. Prisuppgifter samlas in kvartalsvis genom direktkontakt med de aktörer som har blivit utvalda att delta i undersökningen.

Läs mer om tjänsteprisindex här: [Prisindex i producent- och importled \(PPI\) \(scb.se\)](https://www.scb.se/pressmeddelanden/2020/08/20200811-prisindex-i-producent-och-importled)

Tjänsterna levereras på olika sätt

Tjänster är ofta mer komplexa än varor, vilket blir tydligt när det kommer till leveransaspekten inom utrikeshandeln. Varor är vanligen ett fysiskt objekt som kan observeras när de passerar landsgränser. Tjänster är däremot ofta svårare att fånga och har andra leveranssätt, exempelvis via telefon eller internet. Det allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS), som världshandelsorganisationen (WTO) tagit fram, definierar fyra leveranssätt för tjänstehandeln. De vanligaste leveranssätten varierar mellan tjänsteområden, men skattningar för EU-handeln indikerar att "cross-border supply" och "commercial presence" är vanligast. Läs mer på: [Services trade by modes of supply – Experimental statistics – Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1)

Prisstatistik för utrikeshandel med tjänster är ett relativt nytt och outvecklat statistikområde. Det finns ingen officiell förteckning över länder som publicerar prisindex för utrikeshandel med tjänster, men Sverige verkar vara ett av få länder som redovisar den statistiken separat för export- och importmarknaden. Som exempel redovisar Eurostat Tjänsteprisindex, vilket är ett ihopvägt prisindex för hemma- och exportmarknaden, för Europeiska unionen och dess medlemsstater.

”Sverige är ett av få länder som redovisar tjänsteprisindex separat för export- och importmarknaden”

Tjänstepriserna ökar mer inom utrikeshandeln

Sedan helåret 2020 har tjänstepriserna på export- och importmarknaden stigit med 23 respektive 24 procent till och med tredje kvartalet 2023. För tjänster som produceras och konsumeras i Sverige, hemmamarknaden, har priserna stigit något mindre, knappt 15 procent.

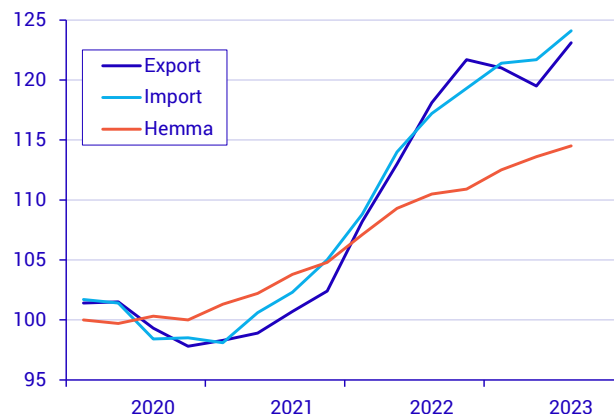
24%

Prisökningen för importerade tjänster tredje kvartalet 2023 jämfört med helåret 2020

Vid en första anblick kan den senaste tidens försvagning av valutakursen misstänkas vara förklaringen till export- och importprisernas avvikelser från prisutvecklingen på hemmamarknaden. Utrikeshandeln sker främst i utländska valutor och omräknas till svenska kronor i indexberäkningen.

Tjänstepriser inom utrikeshandeln har ökat mer än inhemska tjänstepriser

Prisutveckling för tjänster på olika marknader, index 2020=100

Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB)

Det finns dock betydande skillnader i vilka tjänsteområden som marknaderna täcker, vilket försvårar jämförelsen på aggregerad nivå. Exempelvis utgör fastighetstjänster 15 procent av vikten på hemmamarknaden. Det tjänsteområdet ingår inte alls på export- och importmarknaden.

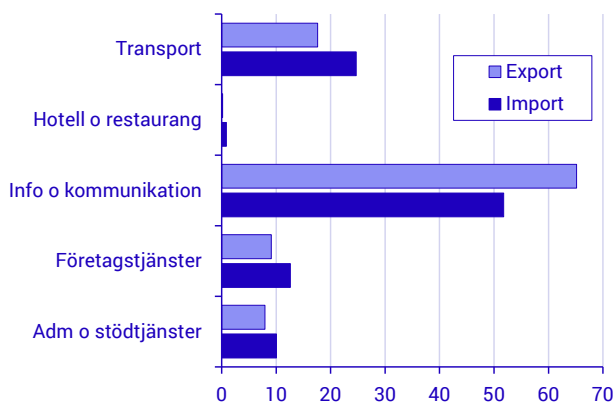
”Försvagningen av valutakursen kan misstänkas vara en förklaring till export- och importprisernas avvikelser från prisutvecklingen på hemmamarknaden”

Informations- och kommunikationstjänster väger tyngst i prisindexen

Prisindexen på export- respektive importmarknaden omfattar i stort sett samma tjänsteområden. Störst omsättningsvikt för både export- och importmarknaden har informations- och kommunikationstjänster. I gruppen ingår datakonsultation, utgivningstjänster av programvaror samt tjänster inom telekommunikation. Därutöver är transport- och magasineringstjänster relativt vanliga. Hotell och restaurangtjänster är det minsta tjänsteområdet.

Informations- och kommunikationstjänster utgör mer än halva vikten i export- och importprisindex

Respektive tjänsteområdes omsättning som andel av total tjänsteomsättning, enligt produktklassificeringen SPIN 2015, undersökningsår 2023, procent

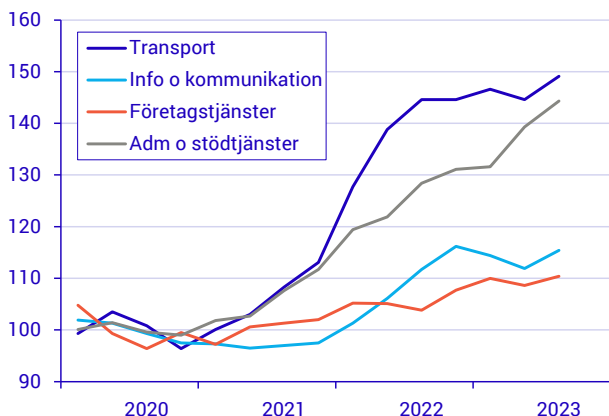

Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB)

Det tjänsteområde som ökat mest i pris på både import- och exportmarknaden sedan 2020 är transporttjänsterna som hade särskilt kraftiga prisökningar under 2021 och första halvåret 2022 då även drivmedelspriserna steg. Prisutvecklingen inom informations- och telekommunikationstjänster, samt tjänster inom juridik, ekonomi och teknik, har följt varandra relativt nära på respektive marknad.

Högsta prisutvecklingen inom tjänsteexporten återfinns inom transporttjänster

Exportprisindex för tjänsteområden enligt produktklassificeringen SPIN 2015, index 2020=100

Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB)

Den största avvikelserna mellan export- och importmarknaden finns inom produktområdet administrativa och andra stödtjänster. Skillnaden förklaras framförallt av licensavgifter för

immateriella rättigheter där prisskillnaderna varit stora.

Fakta: Klassificeringen av tjänster

Prisindex i producent- och importled grupperar produkter baserat på den officiella klassificeringen *Standard för svensk produktindelning efter näringsgren (SPIN)*. Denna klassificering har en hierarkisk indelning med sex nivåer.

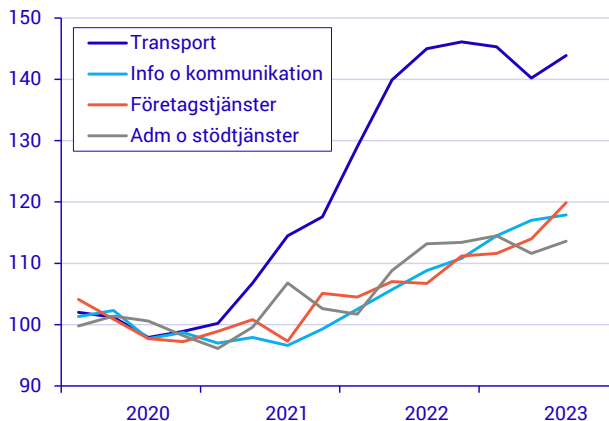
De tjänsteområden som redovisas i figurerna motsvarar följande gruppering i SPIN:

- Transport: H Transport- och magasineringstjänster
- Hotell o restaurang: I Hotell- och restaurangtjänster
- Info o kommunikation: J Informations- och kommunikationstjänster
- Företagstjänster: M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
- Adm o stödtjänster: N Uthyrnings-, fastighetservice-, resetjänster och andra stödtjänster
- Vägtransporter av gods: 49.41 Vägtransporter av gods (del av H Transport- och magasineringstjänster)
- Datakonsulttjänster: 62.02 Datakonsulttjänster (del av J Informations- och kommunikationstjänster)

Läs mer om klassificeringen här: [Standard för svensk produktindelning efter näringsgren \(SPIN\) \(scb.se\)](https://www.scb.se/standard-for-svensk-produktindelning-efter-naringsgren-spin)

Transporttjänster sticker ut med betydligt högre prisökningar även på importmarknaden

Importprisindex för tjänsteområden enligt produktklassificeringen SPIN 2015, index 2020=100

Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB)

Kronförsvagningen förklarar en del av skillnaderna i prisutvecklingen mellan olika marknader

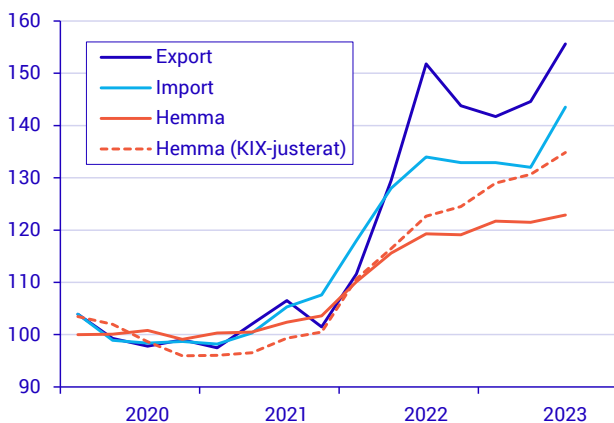
Den senaste tidens generella kronförsvagning har uppmärksammats i olika sammanhang, bland annat i diskussionerna om huruvida pristrycket i Sverige är importerat. Export- och importprisindex är direkt exponerade mot valutafluktuationer i och med att

utrikeshandeln vanligtvis sker i utländsk valuta, men valutan omräknas för att redovisa prisindex i svenska kronor. För att få en grov indikation på valutakursens direkta genomslag på export- och importprisindex har vi valt ut två tjänstegrupper och justerat den inhemska marknadens prisutveckling, som främst handlas i svenska kronor, med valutakursindexet KIX.

Den generella kronförsvagningen reflekteras i den valutajusterade inhemska prisutvecklingen som ligger högre än den inhemska prisutvecklingen de senaste kvartalerna. För vägtransporter drog däremot export- och importpriserna ifrån den inhemska prisutvecklingen under 2022 då de ökade kraftigt.

Vägtransporter av gods ökade kraftigt i pris under 2022

Prisindex för vägtransporter på olika marknader, index 2020=100

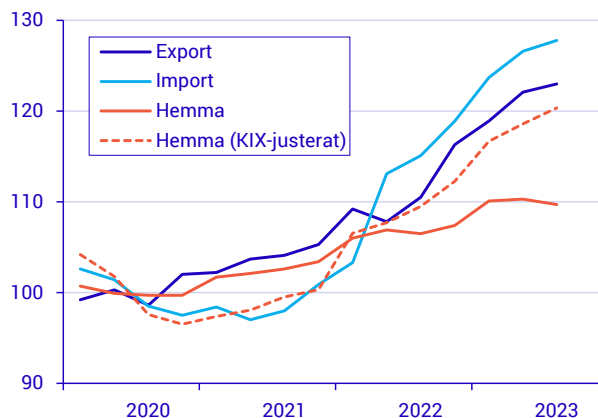

Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB) samt Riksbanken. Egna beräkningar av den KIX-justerade inhemska prisutvecklingen

Export- och importprisindex för datakonsulttjänster har legat nära prisutvecklingen på hemmamarknaden, men har ökat betydligt mer under 2022 och 2023. Att hemmamarknaden även med valutajustering fortsatt ligger under import- och exportmarknaden indikerar att det har varit en stark prisutveckling för dessa tjänstegrupper inom utrikeshandeln.

Importpriserna på datakonsulttjänster har ökat mer än exportpriserna

Prisindex för datakonsulttjänster på olika marknader, index 2020=100

Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB) samt Riksbanken. Egna beräkningar av den KIX-justerade inhemska prisutvecklingen

Det är såklart fler faktorer än valutan som påverkar prisutvecklingen. Även om prisindexen i sig inte ger orsaksförklaringarna kan de vara en värdefull byggsten för att analysera den ekonomiska utvecklingen och bevaka det allmänna pristrycket.

Kontaktperson: Mikael Nordin 010-479 45 79

I denna artikel belyser vi de olika ändamålen och ställer oss samtidigt frågan ifall det kan uppstå någon målkonflikt mellan de olika användningsområdena.

KPI som kompensationsmått

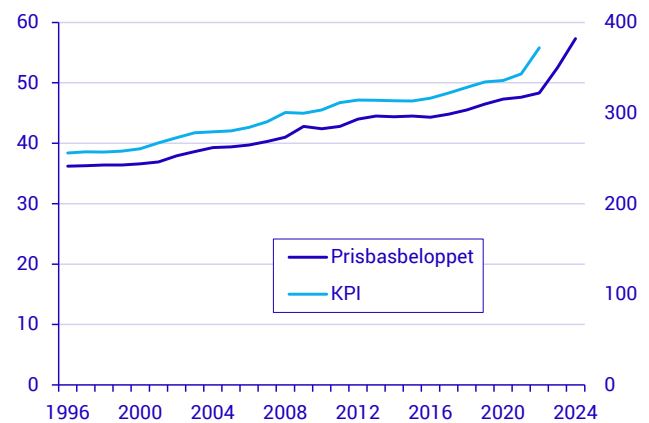
Kompensationsändamålet är utpekat som det primära ändamålet för KPI i utredningen, vilket betyder att vid eventuella metodval och andra principiella frågor bör detta ändamål vara prioriterat.

Reglering av pensioner, bidrag och studiemedel

Att KPI ska användas i kompensationsändamål betyder att indexet ska användas för att justera pensioner, socialbidrag och andra inkomstöverföringar som kan kopplas till statens budget. Även justering av skatteskalor räknas in i detta ändamål. Oftast sker justering med hjälp av ett belopp som kallas prisbasbeloppet. Detta belopp följer KPI och fastställs årligen av regeringen.

Prisbasbeloppet följer KPI

Prisbasbeloppet i tusentals kronor (vänster), KPI 1980=100 (höger)

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

Tanken med att reglera en ersättning med KPI eller med prisbasbeloppet är att mottagaren ska kunna upprätthålla samma konsumtionsnivå över tid trots att priserna ändras. Mottagaren ska kompenseras för en oftast högre allmän prisnivå. Ändringar i skatteskalor fungerar på liknande sätt men görs för att undvika att skattebetalare hamnar i en högre skatteklass utan att deras köpkraft har ökat, vilket kallas skatteglidning.

Fördjupning

KPI har många strängar på sin lyra

Konsumentprisindex (KPI) används till flera olika ändamål. Samtidigt som det är en viktig komponent för arbetsmarknadens parter i avtalsförhandling är det också grunden för den penningpolitiska målvariabeln samt ett mått som reglerar stora delar av statens budget.

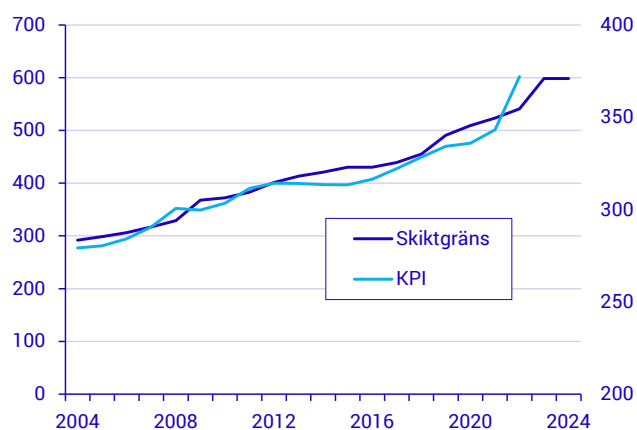
Principerna kring hur KPI ska beräknas kan härledas till den senaste statliga utredningen om KPI från 1999 (SOU 1999:124). I utredningen pekas tre huvudändamål ut som KPI ska användas för:

- Kompensationsändamål
- Beräkningar av volym- och realvärdemått
- Stabiliseringspolitiska ändamål

Skiktgränsen, som används för att fastställa brytpunkten för statlig inkomstskatt, justeras vanligtvis upp med två procent plus inflationen efter beslut från regeringen (Inkomstskattelagen (1999:1229)). För 2024 har regeringen dock föreslagit att pausa justering av brytpunkten för statlig skatt. I Finansdepartementets beräkningskonventioner kan man läsa mer om vilken effekt förändringar i KPI har på de offentliga finanserna, både vad gäller ersättningar och skatteändringar.

Pausad uppräknig av skiktgränsen 2024

Skiktgräns för att betala statlig skatt i tusentals kronor (vänster), KPI 1980=100 (höger)

Källa: Finansdepartementet och Konsumentprisindex (SCB)

Pensionsmyndigheten räknar om garantipensionen med prisbasbeloppet. Garantipensionen är grundskyddet i pensionssystemet som man får om man har haft låg eller ingen inkomst. Många ersättningar från Försäkringskassan räknas också om med prisbasbeloppet. Exempel på detta är garantinivå av sjuk- och aktivitetsersättning, arbetsskadelivränta, merkostnadsersättning, vårdbidrag och handikappersättning.

Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) begränsas också av prisbasbeloppet. SGI styr i sin tur hur mycket du kan få i ersättning om du blir sjuk eller vill vara föräldraledig. Studiemedel från CSN höjs också med prisbasbeloppet. Även fribeloppet, som anger hur mycket du som studiemedelmottagare får tjäna vid sidan om studier, regleras med prisbasbeloppet.

KPI i reglering av avtal

Användning av KPI i reglering av avtal kan även det räknas in i kompensationsändamålet. Långa avtal är på många sätt samhällsekonomiskt lönsamma. De minskar transaktionskostnader, skapar trygghet för långsiktiga investeringar i maskiner och innebär att producenter vågar anställa och utbilda personal. Långa avtal kan å andra sidan också innebära risker. En sådan är att priserna på insatsvaror stiger vilket kan innebära att ett avtal blir olönsamt med tiden. För att motverka detta är det vanligt att skriva in prisjusteringsklausuler i långa avtal. Ett sätt att se det är att köpare och säljare omfördelar risken med prisförändringar mellan sig.

I många avtal finns en vilja av att gardera sig mot en allmän urholkning av penningvärdet. Då är det vanligt att använda sig av KPI som prisjustering. Ett exempel på detta är hyresavtal för kommersiella fastigheter som ofta skrivs upp med KPI för oktober varje år.

KPI och obligationer

En ytterligare användning inom kompensationsändamålet är enligt utredningen att KPI ska justera avkastningen på realobligationer. Realobligationer är en sorts statsobligation som ges ut av Riksgälden för att finansiera statens lånebehov. Avkastningen på en realobligation består av en fastslagen ränta plus en ersättning för inflation (vilket skiljer den från en nominell obligation). Detta gör det möjligt för investerare att hantera inflationsrisker. Köpare av obligationerna är främst försäkringsbolag, pensionsfonder och andra fonder samt centralbanker.

KPI i beräkningar av volym- och realvärdemått

Det andra huvudändamålet som pekas ut i KPI-utredningen är i beräkningar av volym- och realvärdemått.

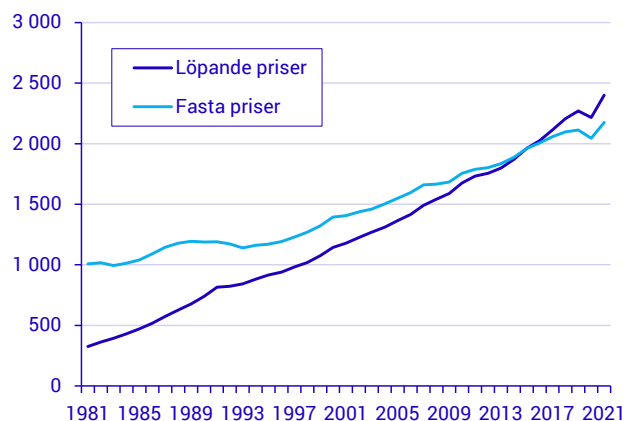
Deflatering i BNP

Nationalräkenskaperna beräknar BNP för att visa på hur mycket vi producerar och konsumerar i Sverige. Men att värdet på vår konsumtion har ökat betyder inte nödvändigtvis att vi konsumerar mer, inte om priserna i samhället samtidigt har ökat. BNP tas därför fram i löpande och fasta priser.

Förenklat kan man säga att värdeförändring i BNP (v) kan förklaras av förändring av priser (p) eller kvantiteter (q).

$$\Delta v = \Delta p * \Delta q$$

Konsumtionsutvecklingen påverkas av både volym och pris
Hushållskonsumtion (enligt NR). Löpande respektive fasta (2015 års) priser. Miljarder kronor

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Utvecklingen i BNP i fasta priser kan också kallas volymutvecklingen och här räknas prisutvecklingen bort. Detta görs genom värdeutvecklingen från en viss tidpunkt divideras med prisutvecklingen från samma tidpunkt. Det är detta som kallas deflatering.

$$\frac{\Delta v}{\Delta p} = \Delta q$$

KPI används för att deflatera hushållens konsumtion. Då KPI även justeras för ändrad kvalitet, kommer även volymen påverkas av ändrad kvalitet. Volymen i BNP bör alltså inte enbart tolkas som antal konsumerade enheter, utan även kvaliteten på det som konsumeras påverkar volymen. Exempelvis om hushåll ersätter den enklare herrgårdskosten med en mer exklusivare gruyèreost, kommer volymen stiga utan att själva mängden konsumtion av ost förändras. Deflatering görs på motsvarande vis även i till exempel utrikeshandeln och produktionsvärdesindex.

KPI som riktmärke i avtalsrörelsen

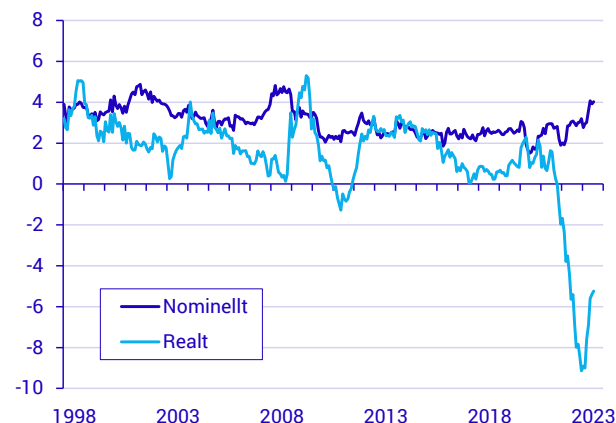
Under avtalsrörelsen då fackföreningar och arbetsgivarföreningar förhandlar om kommande löner sätts märket. Märket är en riktpunkt för hur mycket löneökningarna ska bli i hela samhället. KPI-

utvecklingen används ofta som en referenspunkt i förhandlingarna om märket för att bedöma om lönerna utvecklas tillräckligt snabbt för att motverka prisutvecklingen, så att inte löntagarnas köpkraft minskar.

Man skiljer på nominell löneutveckling, som är i löpande priser, och real löneutveckling som är rensad från inflation. Den reala löneutvecklingen visar på löneutvecklingen med hänsyn tagen till hur köpkraften förändras.

Sjunkande reallöner 2022 och 2023

Löneutveckling. Nominellt respektive reall (inflationsjusterad med KPI). Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år.

Källa: Medlingsinstitutet

KPIF som målvariabel för penningpolitiken

Det kanske mest uppmärksammade ändamålet med KPIF är att det ska användas som underlag för stabiliseringspolitik, och då i första hand som målvariabel för penningpolitiken. Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla varaktigt låg och stabil inflation, vilket Riksbanken har preciserat som att den årliga förändringen av konsumentpriser ska vara två procent.

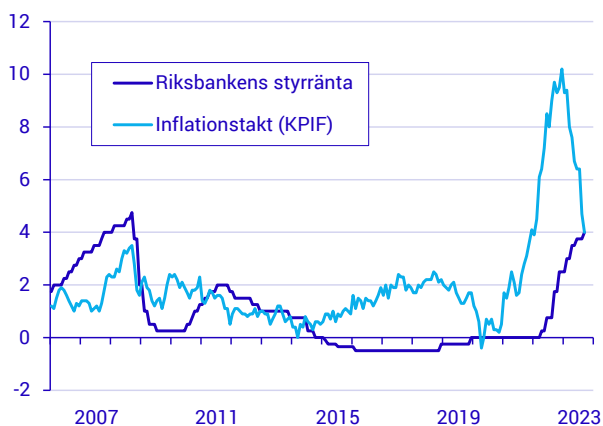
”Riksbanken har valt att använda KPIF som målvariabel”

Det primära verktyget som Riksbanken har till sitt förfogande för att påverka inflationen är styrräntan. För att sänka inflationen höjer de räntan, och vice versa. Eftersom hushållens räntekostnader för bolån ingår i KPIF kan detta ge en direkt motsatt effekt till vad ändringar i styrräntan är tänkt att uppnå. Det

vill säga att om styrräntan höjs med syftet att sänka inflationen, kommer den direkta effekten på hushållens bostadslån bidra till att konsumentprisindex stiger. För att exkludera de direkta effekterna av förändrade räntesatser för hushållens bolån har Riksbanken valt att använda Konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) som målvariabel sedan 2017.

Räntan har höjts kraftigt på grund av den höga inflationen

Styrränta och inflationstakt mätt med KPIF, procent

Källa: Riksbanken och Konsumentprisindex (SCB)

Risk för målkonflikter

KPI ska användas för att besvara olika frågor från olika användare. Även om det inte finns några självklara svar, kan de olika användningsområdena ge upphov till möjliga målkonflikter vid metodologiska och principiella avvägningar. I detta avsnitt diskuteras några av de mest omnämnda riskerna för målkonflikter.

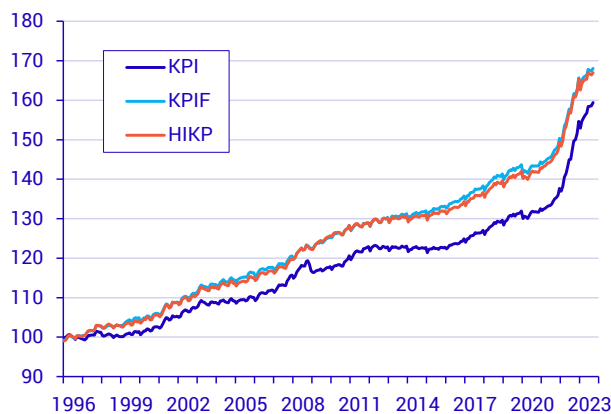
Levnadskostnadsindex eller varukostnadsindex

Då kompensationsändamålet är satt som det primära användningsområdet för KPI har det även påverkat val av beräkningsmetoder. Främst handlar det om att KPI är ett så kallat levnadskostnadsindex (COLI), åtminstone ett approximativt sådant. Ett levnadskostnadsindex karaktäriseras bland annat av att viktunderlaget baseras både på hur man konsumerar i aktuell period och i referensperioden. På så sätt fångas eventuell substitution upp, det vill säga att konsumenter justerar sin konsumtion och väljer att köpa relativt billigare varor. Då vikterna uppdateras en gång per år kommer denna substitutionseffekt in i KPI för januari, och sänker i regel inflationstakten med någon tiondel.

Alternativet till ett levnadskostnadsindex är ett varukostnadsindex (COGI), där vikterna vanligtvis enbart representerar konsumtion i referensperioden. Exempelvis är Europeiska Centralbankens (ECB) målvariabel HIKP ett varukostnadsindex, där vikterna i index enbart är representerade från helåret innan.

KPIF och HIKP har en snarlik utveckling

Prisutveckling enligt KPI, KPIF och HIKP. Index 1996=100

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

Även olika beräkningar av boendekostnader kan härledas till de olika koncepten levnadskostnadsindex och varukostnadsindex. I ett varukostnadsindex, likt HIKP, bör enbart monetära transaktioner av konsumentvaror och tjänster mätas. Kostnaden för produkten uppstår då samtidigt som den köps, vilket står i kontrast till brukarkostnadsansatsen där de löpande kostnaderna för att använda boendet mäts, exempelvis räntekostnaden för bolån. ECB förespråkar istället att HIKP ska mäta ägande av boende med en så kallad nettoansaffningsansats, där köp av boende behandlas som vilken vara som helst som konsumeras vid inköpstillfället. I praktiken innebär detta att enbart nyproduktioner bör prismätas.

"KPI är ett levnadskostnadsindex medan ECB:s målvariabel HIKP är ett varukostnadsindex"

Att ECB har valt att använda ett varukostnadsindex istället för ett levnadskostnadsindex som målvariabel betyder inte det finns några självklara teoretiska fördelar med det ena eller det andra för

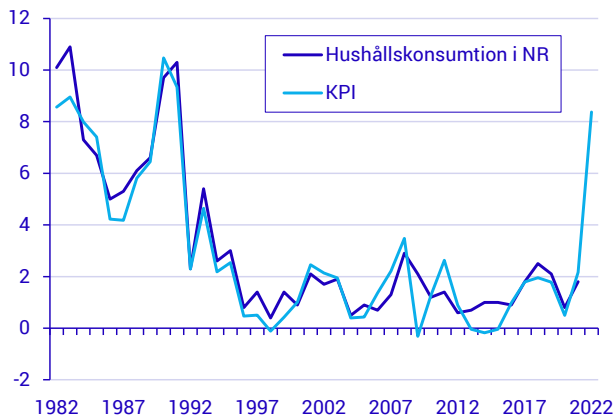
tillämpning i penningpolitik. Både i KPI-utredningen och i ECB:s senaste policyöversyn från 2021 framkommer det att ett levnadskostnadsindex bör vara ett bra index för penningpolitiska syften. Det ECB beskriver som en nackdel med ett levnadskostnadsindex är att det medför praktiska problem då det är svårt att i realtid skatta vikter från aktuell period. I KPI justeras vikterna för både referensperiod och aktuell period i efterhand, vilket gör att vissa prisseffekter sker med eftersläpning.

Vikter och boende i KPI och BNP

Även vid användandet av KPI som deflator för BNP tillkommer det en målkonflikt som kan härledas till vikterna. Då BNP-deflatoren ska användas för att fastprisberäkna aktuell konsumtion i ett referensår, torde det bästa prisindexet vara ett som enbart använder vikter från aktuell period. Här uppstår det en målkonflikt då KPI (på kort sikt) enbart använder vikter från referensperioden. För att överbrygga denna målproblematik deflateras hushållskonsumtionen på en så elementär nivå som möjligt. Sedan aggregeras hushållskonsumtionen i BNP ihop med konsumtionsbelopp från aktuell period. Rent praktiskt blir således det implicita prisindex som används i deflatering av hushållens konsumtion (HUKO-deflatoren) ett index som mestadels baseras på vikter från aktuell period.

En annan målkonflikt för användandet av KPI i nationalräkenskaperna visar sig i en skillnad i beräkning av ägandekostnader av eget boende. I BNP används en så kallad hyresekvivalensansats där kostnaderna antas följa kostnaderna för att hyra sitt boende. I KPI används som nämnts brukarkostnadsansatsen. Att man i BNP-beräkningarna använder en annan ansats är främst av harmoniseringsskäl. BNP-beräkningarna styrs av EU-förordningar, där de av praktiska skäl har valt en ansats som alla EU-länder har möjlighet att beräkna. De olika ansatserna leder till att HUKO-deflatoren avviker från KPI. Mer om skillnaderna finns att läsa i denna artikel: [KPI och HUKO-deflatoren är två sidor av samma mynt \(scb.se\)](#).

Huko-deflatoren och KPI ligger nära varandra men följs inte exakt
Prisförändring hushållskonsumtion i NR (Huko-deflatoren) samt KPI, procent jämfört med föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna och Konsumentprisindex (SCB)

Plutokratiskt eller demokratiskt

En annan målkonflikt som nämns i KPI-utredningen är om vikter i KPI ska baseras på total konsumtion enligt nationalräkenskaperna eller genomsnittlig konsumtion från någon hushållsbudgetundersökning. Om vikterna baseras på total konsumtion kommer de hushåll som konsumerar mer få större genomslag än hushåll som konsumerar mindre. Index blir således ett mer plutokratiskt index.

Exempel. Korgvikter enligt plutokratiskt och demokratiskt index

Vi antar, förenklat, att det finns två typer av hushåll som konsumerar följande på en månad.

	Mat	Kläder
Hushåll 1	6 000	2 000
Hushåll 2	10 000	10 000
Total konsumtion	16 000	12 000

Hushåll 1 konsumerar 75% på mat och 25% på kläder.

Hushåll 2 konsumerar 50% på mat och 50% på kläder.

I ett plutokratiskt index summeras konsumtionsbeloppen vilket skulle ge hushåll 2 en större inverkan på index. Vikterna skulle bli $(16000/(16000+12000))=57\%$ på mat och $(12000/(16000+12000))=43\%$ på kläder.

I ett demokratiskt index skulle konsumtionsandelarna väga lika mellan hushållen. Vikterna skulle bli $((0,75+0,5)/2)=62,5\%$ på mat och $((0,25+0,5)/2)=37,5\%$ på kläder.

Alternativet till detta är att vikterna i index baseras på en hushållsbudgetundersökning som beräknar genomsnittlig konsumtionsandel, vilket skulle göra KPI till ett mer demokratiskt index. I nuläget baseras vikter i KPI främst på nationalräkenskaperna, vilket betyder att det borde ses som ett plutokratiskt index. Att hushåll som konsumerar mer blir mer representerade i index torde inte vara det mest optimala för kompensationsändamål. För användning i BNP borde dock nuvarande design med ett plutokratiskt index vara att föredra, detta då BNP ska beskriva den totala ekonomiska aktiviteten i landet. I penningpolitiskt syfte är det mer oklart vad som skulle vara att föredra.

Nya produkter och kvalitetsvärderingar

Det finns även anledning att diskutera hur nya produkter och tjänster inkluderas i KPI och när befintliga produkter ändrar karaktär. På ett eller annat sätt behöver dessa nya produkter jämföras med det som redan finns på marknaden, vilket ger upphov till olika metoder för så kallade kvalitetsvärderingar. En kvalitetsvärdering handlar om att skilja ut den rena prisutvecklingen från volymutvecklingen. I KPI bör kvalitetsvärderingarna utgå från hushållens upplevda nytta översatt i monetära värden.

Exempelvis bör KPI justeras för hur mycket mer pengar ett genomsnittligt hushåll tycker att en ny telefon är värd jämfört med en äldre modell, vilket i praktiken är väldigt svårt att skatta. SCB använder sig av genomlysta och godkända metoder för att göra dessa skattningar men om resultatet blir mer eller mindre relevant vid justering av garantipensioner eller vid analys av Sveriges ekonomiska utveckling är oklart.

Regionala skillnader

Även inom ett användningsområde kan det uppstå målkonflikter knutna till regionala skillnader. Sverige är ett stort land, exempelvis har det varit stora regionala skillnader i elpriserna de senaste åren. Det borde även finnas skillnader i konsumtionsmönster, där ett hushåll i närheten av kollektiva färdmedel nödvändigtvis inte kör lika mycket bil som ett hushåll utan tillgång till kollektiva färdmedel. Trots eventuella regionala skillnader är det ett och samma KPI som reglerar olika kompensationsändamål.

Enkelhet, tydlighet och transparens

Uppenbarligen finns det målkonflikter mellan de olika användningsområdena, annars hade inte både nationalräkenskaperna och Riksbanken gjort sina justeringar för att ändamålet ska passa in så bra som möjligt. Överlag är det dock få teoretiska skillnader mellan huvudändamålen. På övergripande nivå verkar designen av KPI vara väl avvägd för att användas i flera olika sammanhang.

Även om det går att hitta anledningar för att producera flertalet olika index för olika syften, behöver det ställas i relation till de fördelar som finns med ett enskilt index. En stor fördel med att KPI har en bred användning är att indexet är välkänt i samhället. Detta skapar transparens och tydlighet, vilket för användare gör det både enklare och mer legitimt att använda KPI för olika ändamål.

Kontaktpersoner: John Eliasson 010-479 40 12 och Christian Schoultz 010-479 46 23

Ordlista

COLI= Cost of living index, här översatt till levnadskostnadsindex

COGI= Cost of goods index, här översatt till varukostnadsindex

HIKP=Harmoniserat index för konsumentpriser. Beräknas åt Eurostat för att europeisk prisstatistik ska bli så jämförbar som möjligt

Brukarkostnadsansats= En metodologisk ansats för att beräkna ägandekostnader av bostaden. Används bland annat av Sverige, Kanada och Island i dess nationella KPI.

Hyresekvivalensansats= En metodologisk ansats för att beräkna ägandekostnader av bostaden. Används bland annat av USA Japan och Norge i dess nationella KPI.

Nettoanskaffningsansats= en metodologisk ansats för att beräkna ägandekostnader av bostaden. Används bland annat av Australien och Nya Zeeland i dess nationella KPI.

Plutokratiskt index= ett index som baseras på total konsumtion. Hushåll som konsumerar mer blir mer representerade i index.

Demokratiskt index=ett index som baseras på genomsnittlig konsumtion. Alla hushåll blir lika representerade i index.

Internationell utblick

Ökande tjänstepriser håller upp inflationen

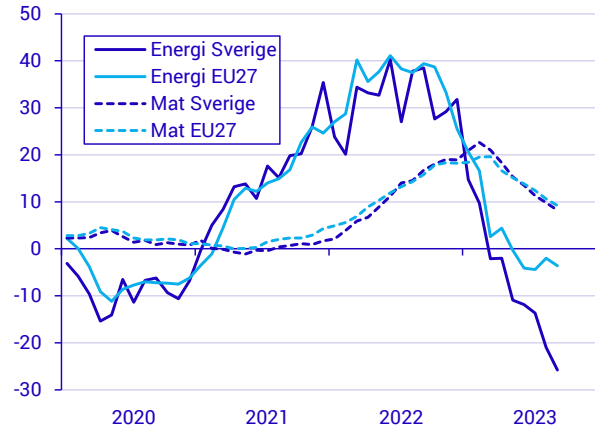
Inflationen har sjunkit i Europa under 2023 främst till följd av lägre energipriser. Stigande tjänstepriser i både Sverige och EU, särskilt på hotell och restaurang samt rekreations- och kulturella tjänster, dämpar dock nedgången.

Inflationen fortsätter att sjunka i många europeiska länder. Samtidigt är det stor skillnad på inflationsnivåerna. I Sverige låg inflationstakten på 3,7 procent i september enligt EU:s harmoniserade index för konsumentpriser, HIKP. Det var något lägre än genomsnittet för EU som låg på 4,9 procent.

Lägre prisökningar på mat

I fjol var det främst höga energipriser, som drevs upp efter Rysslands invasion av Ukraina, som låg bakom den rekordhöga inflationen i EU. Följdeffekten blev stigande matpriser och i takt med att efterfrågan på andra varor och tjänster steg under året så spred sig prisökningarna till allt fler produkter. I slutet av 2022 började energiprisernas ökningstakt att dämpas och sedan maj i år har de haft en negativ påverkan på inflationen. Ökningstakten för matpriserna fortsatte att stiga fram till mars i år. I september var de drygt 9 procent högre än ett år tidigare. Det är långt ifrån de prisökningar som sågs i slutet av 2022 och början av 2023, men är i ett tillbakablickande perspektiv fortsatt på en hög nivå.

Energipriserna har fallit mer i Sverige än i EU det senaste året
HIKP för energi respektive mat i Sverige och EU27. Årsförändring i procent.

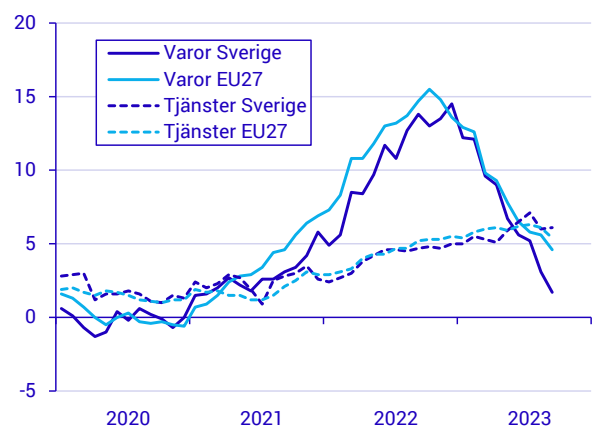
Källa: Eurostat

Kraftiga prisökningar på kultur i Sverige

Varupriserna i EU som helhet var 4,6 procent högre i september än motsvarande månad i fjol. I Sverige var ökningstakten på varor 1,7 procent, enligt HIKP. Den lägre ökningstakten förklaras främst av att energipriserna fallit mer i Sverige jämfört med genomsnittet för EU.

Ingen tydlig nedgång i tjänstepriserna

HIKP för varor respektive tjänster i Sverige och EU27. Årsförändring i procent.

Källa: Eurostat

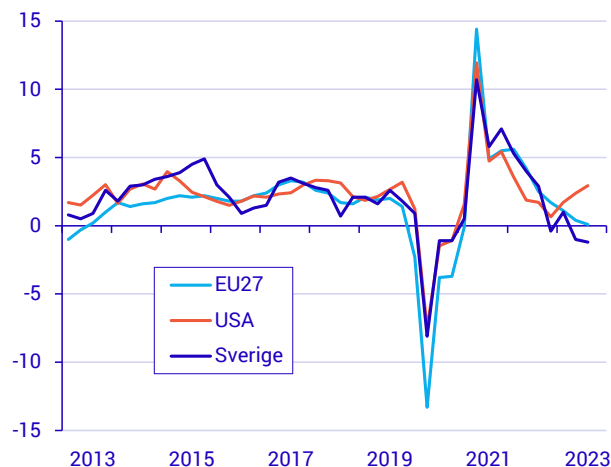
Samtidigt fortsätter tjänstepriserna att öka i snabb takt i både Sverige och EU. Inte minst för hotell och restaurang samt rekreation och kultur där prisökningarna ligger på en hög nivå. I september var prisuppgången för rekreations- och kulturella tjänster i Sverige den näst högsta av alla EU-länder.

Kontaktperson: Jenny Lunneborg 010-479 44 42

Indikatorer för Sverige, EU och USA

Starkare BNP-tillväxt i USA tredje kvartalet

BNP-tillväxt i procent jämfört med motsv. kvartal föregående år

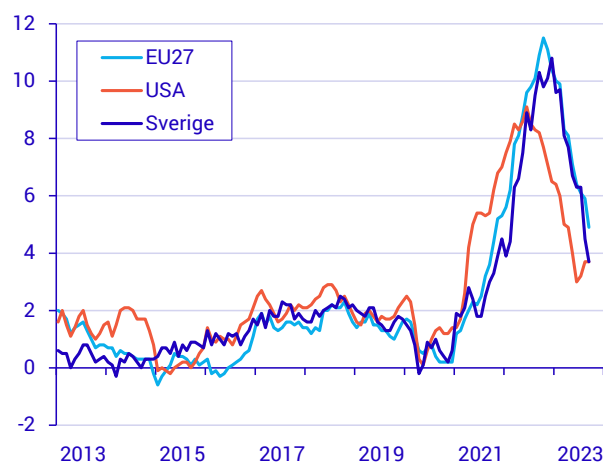

Källa: Eurostat och OECD

- Sveriges BNP minskade med 1,2 procent i årstakt tredje kvartalet 2023 enligt BNP-indikatorns preliminära utfall.
- Det står i stark kontrast till utvecklingen i USA där årstillväxten tilltagit under 2023.
- I EU var BNP-tillväxten i stort sett oförändrad tredje kvartalet.

Inflationen oförändrad i USA

HIKP för Sverige och EU27, KPI för USA, årsförändring i procent

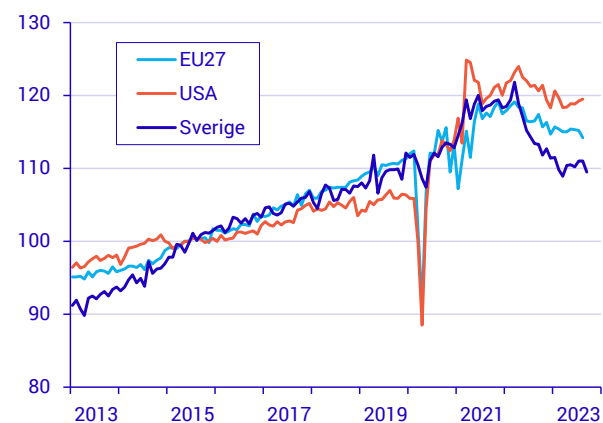

Källa: Eurostat och U.S. Bureau of Labour Statistics

- USA:s inflation uppgick till 3,7 procent i september. Det vara samma nivå som månaden innan.
- I Europa fortsatte inflationen att sjunka.
- I september låg inflationen i Sverige, mätt med HIKP, på samma nivå som i USA. I EU var prisökningstakten något högre.

Svensk detaljhandel vände ner i september

Detaljhandelns försäljning, 2015=100, säsongrensat

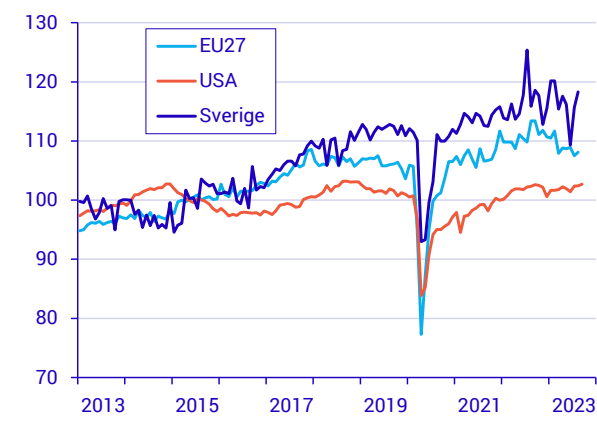

Källa: OECD

- Försäljningsvolymen inom den svenska detaljhandeln vände ner i september.
- I EU minskade försäljningen i augusti. I likhet med Sverige har handeln utvecklats svagt sedan början av 2022. Nedgången är dock inte lika stor.
- I USA har handeln ökat något de senaste månaderna.

Svensk industriproduktion ökade för andra månaden i rad

Industriproduktionsindex 2015=100, säsongrensat

Källa: OECD

- Den svenska industriproduktionen ökade i augusti. Det var andra månaden i rad med uppgång efter produktionstappet i juni.
- I EU och USA har volymerna varit stabilare än i Sverige men även där steg produktionen något i augusti.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Bildkällor: Omslag - andersboman, iStock

Sidan 4 - Dilok Klaisataporn, iStock

Sidan 9 - Marcus Lindstrom, iStock

Sidan 14 - Geber86, iStock

Sidan 20 - Comfreak, Pixabay

ISSN: 1653-3828 (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2023-A28T12311_pdf

Ansvarig utgivare: Petra Nilsson

Redaktion: Johannes Holmberg (redaktör)

Caroline Ahlstrand

Monica Andersson

Jenny Lunneborg

Kontakta oss via e-post: ekstat@scb.se

Copyright: SCB. Citera gärna, men uppge källa

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se